

A „Közlöny” meg-
jelenik minden vasárnap és csütörtökön
reggel.
Szerkesztési szállítás:
piacz-sor, Dietrich-ház 27 sz. a hová a
lapot illető küldemények, u. m. dolgozatok,
bírálatok, a szerkesztőségnek szánt nyom-
tatványok példányai, s a reklamációk uta-
sítandók. Berente: len leveleket csak ren-
des dolgozatoktól fogadunk el. Közre
nem bocsítható közleményeket nem teszünk
felre, hanem elégetjük.

KÖZLÖNY

POLITIKAI, TUDOMÁNYOS ÉS SZÉPIRODALMI LAP.

A „Közlöny”-re
előfizetheti minden cs. kir. postahivatal-
nál, Kolozsvárt Stein János ur középüzei
könyvkereskedésben, hová a posta által
küldendő pénzes levelek is címezendők.
Előfizetési ár postai szétküldéssel vagy ház-
hoz kihordással: negyed évre 2 ft. 40 kr.
félre 5 ft. egész évre 10 ft. p. p.
Hirdetések:
négyzet hasábozott sorát 4 ezüst krajczár-
ért, íródalmiakat 2 krajczárért közöljük.

Közlemény az erdélyi muzeum-egy- leti ajánlatok iránt.

101.) Ujfalvi Sándor úr és neje Lészai Ju-
lianna 122 dr. könyvet, 34 dr. kitömött szár-
nyas és vad állatot, 5 dr. vad-szarvat, 44 dr.
képet, Apaffy Mihályné úti eszűmáját, Apaffy Mi-
hály úti eszűt kalánját, egy pár szerályi nő czi-
pöt, egy-egy rendes évi részvényt vagy is tíz é-
vig évenként 5 ft. p. p.

Ezen felül a muzeum alaptőkéje gyarapi-
tására mind kettőjük halála után vég hagyományi-
lag biztosítottak 5,000

102.) gr. Gyulai Lajos két ezer darabból
álló ásvány-gyűjteményét, e felett 1,000

103.) gr. Lázár Móricz 1,000

104.) Sterka Sándor gyulafejevári
g. e. érsek ö excja 100

105.) Csik-szent-mértoni Szabó Ferencz
1,000 urb.

106.) Dr. Lészai Dániel úr 168 dr. római
családi pénz, 289 dr. római császári korszakbe-
lők, 21 dr. görög és barbarkorbeli, 44 dr. újabb
korbeli kisebb és nagyobb tallért, 8 dr. erdélyi
nemzeti fejedelmi tallért, 1 dr. félfont és 3
köntinget nyomó braunschweigi folyó pénzt, 29
dr. újabbkori kisebb ezüst pénzt, 26 dr. régi
és újabb rézpénzt 25 dr. aranypénzt, összesen
861 darabot, 6 dr. régi gyűrűt, római kulcsokat,
fibulákat—négy darabot, két magyar szabású e-
züst kalánt, néhány használt téglat sat.

107.) Foszto Ferencz úr 100 ft. p. p.

108.) Kórodi Sámuel úr 100

109.) Kasza Dániel tanár úr 100

110.) Mihályi Károly tanár úr 100

111.) Czinege István úr 100

112.) Miksa Miklós úr 100

113.) Felszegi Sámuel úr 100

114.) Dr. Váradi Sámuel úr rendes rész-
vényül tíz évig évenként 5

115.) Szabó György tanár úr 5

116.) Vajna Antal tanár úr 5

117.) ifj. Herepei Károly úr 5

118.) Maxai Dániel úr 5

119.) Özevgy Zeyk Domokosné 5

120.) Fekete Pál úr 5

121.) Sebész Ádám úr 5

122.) Veszeli Károly tanár úr 5

123.) Kolosi Antal úr 5

124.) Bálint Ignác úr 5

125.) Katona György úr 5

126.) Hegyesi József úr 5

127.) Eltes Elek úr 5

128.) Nagy Ignác úr 5
129.) Székely Lajos úr 5
130.) Fülöp Alajos úr 5
131.) Heinrich Ignác úr 5
132.) Györfly Iván úr 5
133.) Szöllösy István úr 5

(Folytatás a következők.)

N y o m o r .

III.

A nyomor olyan, mint a hydra feje: so-
kára nő az újra a lecsapás után önmagát
többszörözve és csak huzamos, szilárd ki-
tartás teheti semmivé.

Ki azon guny-árokat megtudta, melyek-
ben egy s máshelyen az adósságokért el
foglat javak árvereztettek, sietett időnap-
előtt piacra vinni minden termékét, s elad-
ni úgy, a hogy a vásárló kegyes volt meg-
venni; — a ki megtudta azt, mi például
szomszédomban történt, hol egy igen ne-
mes schwaiczi és magyarhoni fajtól ve-
gyített két éves tarka tinó, mely mielőtt
született, csupán a tehénnek hasonló faju
bikához küldetésével 40 vcz. rftban állott
gazdájának, töle adósságért mult october
végén 30 vcz. rftban adatott el árveré-
sen, ki ilyeket megtudott, ha számítani ké-
pes, eladta inkább mindenét olcsón, mintsem
adóssági végrehajtásnak tegye ki magát.

Innet az olcsó árak Erdélyben még
alább szállása azután is, miként az euró-
pai béke helyreállása következtében egye-
bült a háboru miatt felszökött ár norma-
lis állásába tért. Az adós földbirtokos adja
el minden termékét úgy, a hogy adhatja;
ezért száll most is folytonosan minden ter-
mék ára.

E szomorú viszonyai közt erdélyi föld-
birtokosainak, segélyt hozólag mutakoz-
zott azon földbirtoki hitelegylet, melyet
Magyarország bírmasa felséges urunk e-
lőtt az esztergomi basilika felszentelése
alkalmával tervbe hozott volt. Reméltem,
hogy az rögtön létesülend, s javasoltam,

hogy Erdély földbirtokosai csatlakozza-
nak ahhoz.

E hírlap 23-dik számában Dózsa Dá-
niel úr igen fontos ellenészrevételeket
tesz javaslatom irányában. Jól tudom én
mind azon ellenvetéseket, melyek javasla-
tomra igen alapon tetethetnek, tudom az
idegen pénz-erőtől függés jelentőségét; ám-
de szerencsétlen körülményeink kényszer-
ítettek nem azt javasolni, mi legjobb, ha-
nem azt, mi kevésbé elérhetlen. Hittem, hogy
azon hatalmas szellemi és anyagi tekinté-
lyek, melyek a magyarországi földbirtoki
hitelegyletet felkarolták, képesek lesznek
azt rövid időn sikerre juttatni. Ezért indit-
ványozám, hogy Erdély ahhoz csatlakozzék.

Uram! a homokon, melyet ön cikke
tárgyál szemelt ki, én küzdöttem már
kétszer, mind a forradalom előtt t. i. mind
azután és siker nélkül. Ha ön képes leend
egy földbirtoki hitelegyletet, bármint, bár-
mi hiányost, Erdély számára külön sikeri-
teni, én leszek első, ki önt fölkeresem és
dicso munkássága őszinte elismerésének
babér koszoruját fejére tűzöm.

Jelenleg a hogy állunk, nem egy
erdélyi külön hitelegylet, sőt, a mint a
szomorú hírek szólnak, a magyarorszá-
gihoz se lehet mostanság reményünk.

Hol tehát a segély ily nyomorban,
annak elhárítására, hogy földbirtokosaink
legnagyobb része ne jusson tönkre, jószá-
gai el ne koboztassanak?

Egyedül önmagunkban.

Néklőlözés, kitartás, az a-
dósságok s kamatok kifizetésére
fordítása mindannak mit a kor-
mánytól urbéri kamat vagy tőke
fejében kapunk, és a mit gazdasá-
gunkból a legnagyobb erőfeszíté-
ssel természetünk. Egyedül
ez mentheti meg földbirtokosa-
inkat, vagy legalább azok nagy részét a
tönkrejutástól.

Erdély magyar és székely földének
joga van, a magyar elemet fentartani és i-
dővel virágzóvá tenni. Egy évezreden ko-
resztül a gondviselés oly sok vihar közt

fenntartotta ezekben a magyarságot. A
jelen egy próbakövet hozott, kikutatására
annak, képes-e ez elem életre még tovább
is, vagy meg kell semmisülnie. Erdély haj-
dani magyar megyéiben főként a földbirtok-
osok képezik magvát a magyar elemnek.
Ha ők tönkre jutnak, Erdélyben csak a kis
székelység marad magyarnak. Jól tudjuk,
mily nehéz anyagiakban szellemi indokok-
kal élni, s kívánni, hogy bizonyos osztály
munkásságának főbb rugóját anyagiakban
szellemi ok vezérelje; de hazánk aristokra-
tiájában hiszünk anynyi felemelkedettséget,
hogy képesek sokat tenni a honban a ma-
gyar nemzetiség fentartására.

Tőlük függ most ez; áldozatot kíván a
haza mindnyájuktól háztartásokban, csak
három-négy évi áldozatot. A föld, mely bir-
tokaikban van, silányul jövedelmez ugyan,
de ezt is nagyobb részt áldozatul kell hoz-
ni. Gazdaságaik, ha jobb karba hozatnék,
a magán kör áldozata nélkül is elbirhatná
ugyan terheiket: de arra idő nincs, hogy ezt
várhassuk. Az áldozatot meg kell kezdeni,
még most, hogy nehány évig nélkülözvén,
az adósságok terheitől megfeszítuljanak és
megmentsék magukat, maradékaikat, bir-
tokaikat. Ezek hajdani szerzése szintugy
nem egy kényelmes börzéi speculatioval
történt, hanem vér-áldozatokkal, küzdéssel,
fáradtsággal; hozzanak ők, e haza hű fia, i,
most is véráldozatot, foszszák meg magukat
sok megszokott kényelemtől, áldozzák min-
den igyekezetüket gazdaságaiknak és az
urbéri kárpótlás minden, de minden össze-
geit, jövedelmeiknek a legnélkülözhetle-
nebb szükségéktől fenmaradó részét, mind-
addig, míg a föld, mit a forradalom megha-
gyott, ismét övék lesz valódiilag, menten az
adósságoktól.

Ha ezt nem teszik, ha az urbériséget
kapott kamat és kárpótlás elvesztetve,
ha jövedelmeik elfecsérelve lesznek, az ál-
dozat még nagyobb leend, mint így, és a
nélkül, hogy vigasztalhatnák magokat an-
nak nemességével. Jaj annak, kinek birtoka
e pénz-szűk hazában csak egy tízezer fo-
rintos adósságért el fog árvereztetni! Az

T Á R C S A . FEDELES PIPA.

Eredeti beszély,

Dózsa Danieltől.

(Folytatás.)

Gyakrabban sétált el a szentkirályi-utcán, s alkalmat vett
magának a kellenő Várnoki Marínál gyakrabban tisztelegni,
kinél többnyire agyon kellett énekelnie magát. De bár az ének
kifejezése az érzelmenek, ezen célzatos nemét a széptevésnek egy
úton túl megújja az ember.

— Ah, kisaszszony, nem jön az ének, még együtt oly
keveset beszéltünk, s miért hallassam én goromba hangomat, el-
lopva általa saját boldogságom elől az időt, mely alatt nagyság
édes szavait hallhatnám

— Csevegjünk tehát, Tóháti ur, kötelességemnek tartom,
hogy házuunknál ne unatkozzék. Nem is kérdeztem, hogyan van
Szentkereszt Tild, alig várom, hogy őt mai táncestélyőken lát-
hassam, melyben remélem kegyed is részt veendő.

— Szerencsém volt a két báró hölgyet az első és harmadik
minetre megynem, — de mindenek felett boldog lennék, ha
a másodikik vagy negyedikkel nagyság szerencsétlenné.

— Nagyon későre Tóháti ur, az egész farsáng folyama a-
latt minden tánczra el vagyok ígérkezve.

— És ha valakitől nagyságadat atnyerendem?

— Engedjen meg, az talán hiúságotat sértene. Szólt nai-
val a hölgy.

— Nagyság engem megszágyonit merészségemért, szólt
kilobbanva Tóháti.

— Arezából olvasom, hogy kegyed engem félreért, isten
örizzen, hogy sértődésem abban helyezzem, hogy ha kegyeddél
tánczolni kellene, kit jó hírből csak becsülni van okom; hiú-
ságotat az sértene, ha azok közül, kiknek elígérkezem, valaki
igéretemet viszszaadná.

— Pedig az olykor személyes tekintetekből megtörténik.
— Én azt mindig udvariatiságnak tartom, s ez alkudo-
zás feleltünk, megvallom, nekem nem tetszik.

— És oly hosszú tánczgerkezést egy farságon át, ho-
gyan nem téveszt össze nagyság?

— Azt hiszi, kegyed, emlékembe bízom. Im, itt tárczám,
megengedem, hogy kegyed a jövő farsáng valamelyik tánczvál-
mára sorolgyeljen.

Tóháti villám sebesen futá át a tánczoló névsorát, ajka
végén kiemelkedett a sarkasus ismeretes vonala, mint egy át-
futó vész villám, de újra az udvariasság nyájaskodása vonta be
azokat, s szólt:

— Engedje nagyság, nevetem ide írhatni, pedig érzem, hogy
a jövő farságon; tán mind ketten más életviszonyok között ta-
lálkozunk.

— Kegyed tán eltávozik e vidékről, vagy tán?

— Nagyság azt akarja kérdeni, nőszüni fogok?... Életem, az
igaz, biztosítva lesz.

— Hallottam, hogy kegyed a táblai igatóságról bizto-
sítva van, az igen szép állás, ily ifjan még nem sok érte el...

Mit ér az életszerencse, mit a világi fény, ha a szív
boldogtalan!

— A szív mindig hajt az akarat és körülmények után... Ugy
kell lenni, hogy kegyed elérhetlenek után eseng;... én azt his-
zem, a férfi erőhez illik az, hogy még ábrándjait is a lehetőség
korlátai közé szorítsa.

— S hiszi, kegyed, hogy a szívnek parancsolni lehessen; ah,
kisaszszonyom, látom, s ez némileg boldogit, látom, hogy kegyed
még nem szeretett.

— Az meglehet uram, legalább még nem szenvedtem soha.

— Annál több szív fog megrepedni nagyságért.

— Kegyed ugy elszomorodott, tán valamely szavam bá-
natos emlékeit költötte fel?

— Emlékeim! ah, lehet valakinek emléke nagyság köré-
ben, képzhet valaki szerelmi ideált e ház falain kívül, nagy-
ság hűdsége s bájai örültté tesznek, bár soha e küszöböt át ne
léptem volna?!

A legszerencsésebb perczben lépett be Gusztli éppen
most, midőn Tóháti nyilatkozatait által Marit mind szűkebb
térre kezdé szorítani. — Tóháti pedig ugy érezte magát, mint mi-
dőn a tengerbe fuló még egyszer a felszínre küzdö magát s han-
gosan segélyért kiáltani, de egyszerre egy óriás hab be-
csapja száját, s egy szót sem szólhatva, elmerül egy időre, vagy
nyugalmasan bámul, — elmond sok különözködésével, s azok közt

talán örökre.

Még mintegy órányit időzött együtt a kis társaság, ez óra
legmélyebben kintozta Tóháti, kinek alkalmá volt Mari s Gusztli
társalgásában oly bizalmasságot szemlélhetni, mi a kölcsönös ér-
dekliséget eléggé elárulta. — Perczelken át, melyeken elgondolko-
va letett látni Tóháti, míg a társalgás az azon este Szentke-
resztinél tartandó tánczvigalomról folyt, s ezen elgondolkozá-
sok, ajka gúnyvonásai újra kiemelkedtek, látható volt, hogy
az irigység s nemtelen gondolatok vettek erőt lelkén.

Gusztli forrón várta Tóháti távozását, ő azonban székéhez
volt szegve, bárha Mari sem mellőzte egy pár célzást tenni,
hogy nemsokára toltette foglalandja el, öltözködése hosszabb
időt vesz igénybe.

— Nem foglalom továbbra is el, kedves Mari, fontos per-
ceit; majd Szentkeresztiekénél lesz szerencsém ismét találkozni;
szólt végre Gusztli, s követte Tóháti, távozott.

IV.

Már szinte bevégezte Mari öltözködését, s ambar az akko-
ridivat: azon kurtá köntös derékok, melyek csaknem a mell kö-
zépen folytak körül, a szűk hosszú ruhaaly, mely a természet göm-
böltségét, a tagok idomzatát némileg szabadon, kaczerdádón
emeli ki, a mostani hosszú derékos és szélesen abroncszott di-
vatvilágban ízlésünknek viszszafelel, mind a mellett az oly
szépek festett Várnoki Mari elragadó kellemet keltés alá nem
vonhatjuk, mert a testi kellem, bármint divat befolyása mellett,
megteszi hatását, s alig hiszem, hogy Ádám ne találta volna bá-
josnak Éva anyákat, bárha emez csak egy figyelemmel is beérte.

Ott állott aranyozott tükre előtt a hölgy, már szobalánya a
köntös végkapcsaival vesződött, míg ő egy szép virágfüzért il-
lesztte hajfürtének csokrai közé, melyek szépen derült homlo-
kát, mint egy aranyvirágokkal kiczirádóztott fénykeretbe foglalni
látszának, s a habzó szőkehaj csokrai közül, mint egy bájos ró-
zsálgat emelkedett ki a nemes vonású üde arc, azzal a piros
szép ajakkal, azzal a lélekfáztól, csodás fényű, ingerlő,
felhívó, lérszégítő, menyinybe ragadó csodaszép fekete szemekkel.

Ah, miért hogy nem írkokoskodhatnánk együtt apáinkkal!

Láthatni e hölgyet kellemeknek anynyi pompájában, megis-
merhetni s tán érdeket gerjeszthetni benne magunk iránt, ki oly
angyal szép, s kinek a mellett egy csúszos apja van, egy vén
nyugalmas bátyja, — elmond sok különözködésével, s azok közt

árveréskor nem lesz concurrentia, elkobozzák úgy és anyuját, amennyit az egy-két, egymással egyetértő vásárlónak kedve lesz magáéva tenni. És így is beállandó földbirtokosainknál a nélkülözés silányabb, borzasztóbb, kétségbeesőbb alakban, mintsem ha ők ma kezdenék azt a végre, hogy megszabaduljanak, beállandó a nélkülözés örökre náluk, s maradékaiknál.

E szó „haza“ előttem nem egyszerű lény, melybe túljárogva szerelmes legyek a nélkül, hogy tudnám mi; se nem egy materialis terület, nem a termékeny föld, nem a göröngy, nem ezen kies völgyi ligetek, átkigyzva a magának szeszélyes út mosó folyam habjaitól, nem a zordon rengetegeket, nem a teremts csudái, a magasba emelkedő, bámulatos sziklafalak: a haza szerintem egyesülete, egy szolván családja főként azon embereknek, kikkel és kiknek eldödeikkel én és eldödeim e hon jó és rossz sorsában közösen osztozunk, szenvedtük veszélyeit, élveztük örömeit. Testvérek vagyunk mi öszszekötve a történelmi láncszemekkel. Ha e hazának fia, vagy legalább jelentékenyebb része, birtokait veszítve, e földön idegenekké lesznek, ha mások, kik a multban testvéreinkké nem avattattak fel, birandják e hazának földét: Erdély szintúgy nem lesz többé hazánk, mint a Dnieper és Don közötti föld, melyet birtok valaha magyar eldödeink, de most nem bírnak; akkor Erdély mostani föld birtokosainak maradékaik oly kevés lesznek Erdély fia, mint például Spanyolország vízi gőjtái, kiknek eldödeik szintúgy birtok valaha e völgyeket, de most nem bírnak, nem hazánkfiai. Tartsuk meg e haza földén, a mit birunk magunknak és maradékaiknak, tartsuk fenn Erdély magyarságát nélkülözve, guzslódva, csak néhány évig mondva le a kényelemtől!

G. J.

Színházunk szervezése körüli nézetek.

III.

1.) Menynyi anyagi erő kívánatnak az ország bizottmány kezébe, hogy a színház kezelését magához s a nemzethez méltólag átvéhesse? Ezen kérdésre helyes feleletet adni csak úgy lehet, ha tudjuk körülbelül mennyibe kerül egy jól alakított drámai-társaság, mennyibe egy dalszínmű-társaság? Ezeket állítom tehát legelőbb szem elé, megjegyezvén, hogy nálunk azon nem csekély nehézséggel kell küzdeni, miszerint Kolozsvárt legelőbb 8 hónap t. i. oct. 1-étől, maj. utolsó napjáig tarthatnak az előadások, s legalább egy s fél havi díjakat a működő személyeknek kivétel nélkül, és a nem működők egy részének nyári deficitnek kell tekinteni, mert egy Kolozsvár igényeinek csak némileg megfelelő társaság vidéki városaink egyikében se keresheti ki havi fizetését, s ezért vagy az egyes

tagoknak a nyári négy hónapra 1 1/2 havi díjt adva, proporcióra kell őket ez időre illő felügyelet vagy fejelem alatt hűsíteni, a társaság néhány tekintélyesebb tagjai kezébe adni az említett 1 1/2 havi díjak összegét, oly föltétellel, hogy ezen tagok aztán hordozzák a társaság minden nyári költségeit, s felelősek legyenek mindenről.

Egy drámai társaság költségei havonként:

a) Nem működő személyzet, t. i. titkár, két rendező, két ügyelő, két inas, cédulahordó, requisitarius, jegyszedők, főpénztárnok, napi pénztárnok, festő és segédje, fodrász, disztők, könyvtárnok, lámpastakarító, kényespró, asztalos, fűtő, — összesen . . . 600 ft.
b) Működő személyzet, játszani képes elegendő egyénekkel s kardalokkal ellátva 1600 ft.
c) Eleget költségek, és pedig: világítás, zene, könyv- és ruhátár szaporítása, díszítmények és egyéb véletlen költségek . . . 1200 ft.

Igy összesen . . . 3400 ft.
Dalszínmű-társaság hozzájárulása a fennebbi költségek a következő arányban szaporodnak körülbelül:

aa) A fennebbi említett nem működő személyzet, miután az előadások naponként történnek, dolgai megspórolódván, fizetősöknek is gyarapítani kell. E célra szükségeltetik havonként . . . 155 ft.
bb) A működő személyzet, ha a drámai működő kardalok és kardaloknál a dalszínművekben is működnek, mégis ezeknek egy párral szaporítani kell; a drámai karnálant hasonlólag több fáradsága után többet követel, egy gyakorlott karmester mulhatlanul szükséges; a zene többé kerül; a csak közepes énekesek, énekesnők drágák s ezért az operai működő személyzet belekerül egy órára . . . 1400 ft.

cc) A fennebbi említett eleget költségek szaporodnak legalább . . . 900 ftal.
S ezek szerint, ha dalszínmű-társaság is alakítatik, több a havi kiadás . . . 2455 c. ftal.
E számítás szerint a nyolcz hónapra, mely idő alatt Kolozsvárt működik a társaság, kellené a választmányának havonként, hacsak drámat alakít . . . 3400 ft.
ha drámat és operát (3400 + 2455) . . . 5855 „

Nyárára pedig, ha csak drámai társaság alakítatik:

a) Működő személyzet 1 1/2 havi fizetése fejébe . . . 2400 pft.
b) Titkár havi díja . . . 100 „
összesen 2500 „

Ha opera is alakítatik:

a) Működő személyzet . . . 4400 pft.
b) Titkár fizetése . . . 100 „
összesen 4500 „

Még ezeken kívül egy dalszínmű-társaság szervezése esetében, egyszer mindenkorra pár százot ezer e. ft. lenne szükséges, miután könyvtárunkban egy opera sincs.
Ezeket tudva

2.) Honnan gondolom, hogy a fennebbi szükségelt anyagi erő kiteremthető?

Ezt részint behozzák az előadásokból bejövő jövedelmek, részint az országos választmány firmája alatt e célra a választmány által gyűjtendő részvények.

A fennebbi számításokat átfutva, első tekintetre mindjárt látható, hogy ha a bérletek s bementi árak a mostaniak maradnak, egy dalszínmű-társaság költségei, ha mindjárt az előadások több közönséget is hoznak a színházba; akkora deficitet idéznének elő, a mekkora a legvérmesebb remények mellett is a bejövendő

részvényekre biztosan alig fedtethető. Azért külön számításra kell tenni. Ha csak drámai társaság szerveztetik, a mostani bementi árak megmaradhatnak; de ha dalszínmű-társaság alakítatik, mind a bérlet, mind a bementi árak 1/3-dal okvetlenül felhagyatandók. Mind két esetben pedig minden jelenleg kibérlehető helynek ki kellene bérlettelni az egész nyolcz hónapra, t. i. oct. 1-től majus utolsó napjáig. Ez esetben, ha csak egy drámai jól rendezett társaság fog működni, hetenkint ötször biztosan remélhető bérletek lennének:

1) Miután minden kibérlehető hely ki van véve, t. i. páholysok, zártszékek, a földszint (ingyen jegyeket ide nem értve) minden 18 előadásra a bérletekből . . . 1648 ft. p.

2) Négy bérletszűnetből, csak felét véve a jövedelemnek, miután drámai társasággal bérletszűneteket a jutalomjátékokon kívül csak ki vételekpen lehet fölhasználni, egy előadásból 150, — a négyből . . . 600 ft.

3) A 18 előadásból, a vásárnapokat is bele számítva, s a brutto jövedelmet véve 900 ft. Összesen tehát havonként egy 18 előadásból álló bérletet s négy bérletszűnetet egy hó alatt lejátszva, magasztalhat behajtana 3148 ftot.

Id. gr. Bethlen János.

Háromszék, dec. 28-án, 1856.

Hála nemzetünk nemtörőnének, hála felsőges fejedelmünknek, hála hazánk lelkesbjeinek! szép honunk egén jelenleg a derű szép hajnala ömlik el. Mindenütt háladási látnok hazánkban. A fénylakok büszke urától le a kunyhók igénytelen lakóijáig, mindenki tehetségéhez mérve e hon szellemi és anyagi felvirágzására munkál. Nemzetünk szép emlékü multját, az őseinktől öröklött erélyeket mentve látjuk már az idő vas fogától. Erdély történelme nem lesz többé ismeretlen. A halhatatlan emlékü gr. záchényivel elmondhatjuk: hogy hazánk nagyságát a jövőben reméljük!

Bérczes hazánkban, a kis Erdélynek is fel seges urunk legmagasabb beleegyezésével remélhetőleg hat múzeum lesz. Előttünk fekszik gr. Mikó Imre ó excellentiaja hazánki lelkes felszólítása. Most már rajtunk a sor, hogy ama nagy műhez, melynek alapját honunk nagy fia oly nemcsakul megvélte, hozzájáruljunk és segédkeztet nyújtunk. Ha valaha a bizalom és költsönös egyetértésre volt szükség e hazában, úgy most nem szabad, hogy az egyet nem értés mélye fekélyezze be honfideinket. Most az ideje, hogy a nemzet e templomát közérővel fölpítsük és ez által jövének biztosítsuk!

Hozzátok szólnak különösen székei hazánkfiai, a szép Háromszéken; hozzátok, kik minden időben készen állotok a haza eltarására vagyonnal, vérell egyiránt: kik gyakran az összes magyar nemzetnek keleti védbástyái voltatok, hozzátok szólnak ez időben, midőn a béke árnyában nem vért, hanem csak néhány forintot, fillért kér tőletek a lelkes gr. Mikó: sergelyetek, gyűjletek össze a nemzet ama középülete körül, adon neki tehetség szerint, a gazdag forrtaival, a szegény filérrel járuljon ez épülethez, hogy majdan, ha isten segélyével Erdélynek is múzeum és tudományos intézete szendén emeli fel fejét, felvilágosodást árasztván mindenütt e hazában; majdan az apa nemzeti büszkeséggel vezethesse el oda fiat, unokáját s mintegy buzditólag mutogathassa őseink nagy tettekre emlékeztető arczképeit, szobraikat, melyeknek látásánál egyszerre fölhevül és föl-

lelkül a már-már szunynyadni kezdő kobel: ha majd az épüle, hol hazánk drága ereklyéi lesznek lerakva, ama szép park közepette díszleni fog, nem örömmel és édes megnyugvással engedjük-e át magunkat az örök álmnak, midőn elmondhatjuk:

„Szent hazánk! megtettük, a mivel tartozánk.“

Ez épület földszítésére és föltutorozására is befolyhatlak hazánkfiai, ha a birtokban levő régiségek, ásvány gyűjteményeket stb. föltárlatokat, vagy ha a kis fáradságot nem rösteltetik és a vidékbeli romok körül ástak, kutattak, hisz „mi romokban gazdagok vagyunk.“ családileveleink között nem egy érdekes történelmi adat hever, biztosabb kezekbe aligha adhatnók át, mintha leendő múzeumunk falai közé raknók le.

Közönségek és eklésiak levéltárait is nem ártana, ha az illetők szelletszénnek és azokból a nevezetesebbeket átadnak.

Hozzátok szölk meg egy pár igénytelen szót, hazám lelkes honlányai! hozzátok, kiknek keble a hon szerelemtől mindig oly magasan dobogott föl, s kike mindig büszke volt a nemzet. Vegyetek partolások ala a múzeum ügyét, apoljátok és segítsétek ügyünk előhaladását! a természetet oly sok gyöngédséggel ajándékozott meg, anynyi báj, kellemet hintett el rajtatok, hogy csak egy sző szép alkattokról, egy tekintetű szemeitől azonnal a haza közügyéért csüggedni látszó fiut, férjet, kedvest, hona iránti tartozó kötelesség teljesítésére indíthaja, mert, hogy a legnagyobb magyar szavával éljék: „a ti nem és tekintetekből szi a férfi lelki-erős elszánt bátorságot. S ha léte alkonyodik a haza egyében, ti fontok korszort homloka körül. Ti vagytok a polgári erény s nemzetségek védangyalai, mely nélkülöletek hiányzának soha ki nem fejlík, vagy nem sokára elhervad, mert ti vontok minden körül báj és életet. Ti emelitek egekbe a pórt s halhatatlanságra a halandót. Üdvözet és hála nektek!“

Hunárkay

Erdővidék, december közepén, 1856. „Hires neves Rika, tolvajok barlangja.“ Ez őskori monda terjesztette, s adta a jeles Rika erdőknek félelmes nevét, melyet különben gyönyörű festői tájék, szép völgyek, s regényes bérczek igen szép erdőre képeznek, kivált annyira lett kigyérítettése után, hogy ma inkább szénatermő mező, mint erdő, csak itt-ott fennálló százados cserfak erdők még az őskor ábrázolása t. Van a Rika torkában Bódi szép erdő-rész alatt kelet felől egy „Andahaza“ nevű nagy térség, s ennek erdő fölötti szegletén állott egy fogadó, a vargyasi M. Daniel család tulajdona. Ma csak szétomlott kődarabai, s szinte betölt nagy pince gödre újiták fel a multak borzasztó emlékét. Sok szegény utazó, és szomszéd lakos odáig nyomozva sirtatla üregbe zárt ökröt, lovat, tehent, szalonaját, öltözetet, s kényes-rét, de nem közelíthetett a fegyveres őrmesterek tanyájához, mert kik oda léptek, sokan áldoztak le ott életeket, s lett a pince-barlang sirtólok. Ma is félelmes emlékek, s könyynyezve áll a romok felett sok utód, kinek vagyna, s kedves eldödei veszték ott borzadva emlegetik az öregek, midőn 1814—15-ki években, nép felkelési fegyveres hatalommal, s a franciaia háborúból haza érkezett viltöz székelek fegyverével üldöztek szét, s estek el nehnyan a tolvajok közül.

E fogadói tanya tette borzasztóvá a Rika

azon igen derék különccséggel, hogy csak nevének engedte az orvoslása körüli felszolgálat, mialatt az oly vidám, kedves Marinak a leghőbb szerelmi declarátokot lehetett volna lábaihoz rakunk!... Ah, hogy nem irnokoskodhatnák együtt apáinkkal.

Mint doboghatott az ő kicsin, az ő Amor kezén kiesztergályozott érzeményes szivecskéje, melybe mindenestre beférhetett egy kis huság s önértet, ha tikörébe pillanta, mely azon perczen egy oly tündérlép keretjébe vált, minőt a Rafaelek vagy Phydiaszok kora sem állíthatott elő, minőt csak a mindenható képes teremteni.

E perczen egyik nőcseléd nyitja be a terembe, s egy levelet nyujta át a delhölgynek.

A czimirtában Gusztí soraira ismervén Mari, nem kevés érdeklődéssel bontá föl a pecsétet, s gyorsan olvasta át a sorokat, a mint azonnal arca lángvörös lön, szeméi tűzszikrákat löveltek, s zavart felhaborodás mutatkozott egész lényén.

— Ki hozta e levelet? Kérdé Mari a lánytól.

— Guzman urfi apródja, kisaszszonyom

— Menj, mondd, hogy távozzhatik. — Te azonban három perc mulva jöjj vissza.

Ezzel a hölgy gyorsan íróasztalához ült, s arczán boszus büszke kifejezéssel úrni kezdett. De a kis haragos oly gonatlan levén, hogy neki oly nagy háboruságot okozott levelet tolelt-áztalán hagyá, mi alkalmat vehetünk firkászó tekintetünkkel ama levél tartalmat kileshteti.

Kedves Marin! ugy írt Gusztí a hölgyhez, szerencsés lehetek nagyság ígérletét bírni a Szentkeresztiekneli vigalom alatt a második és negyedik minoetre; mely boldognak éreztem magam a következő est örömei által: szoríthatni Marim puha kezzeit, hallhatom hangja édes csengését, mily öröm, mily boldogság! Azonban a Szentkeresztii báróhölgyeknél látogatást téve, ők velem sejtették, hogy Tildi a második Anna a negyedik minoetett számomra hagyta fenn, mit volt tennem, mint nagysáddal bizalmas ismeretségen hitelére, felhívásokat vissza nem utalnom, s ítettem azonnal barátimhoz, hogy magamat más egyén által helyettesítem Marinál, fájdalom, esalatoztam, ők mind elláták magukat táncosnókkal, s én a legnagyobb zavar közt vagyok, annyira, hogy szégyellem Mari szeméi elébe kerülni. Oh, remélhetem-e a bocsánatot... miután a báróhölgyeknek tett ígértet visszavonnom lehetetlen... bocsásson meg Mari nekem, nézze el e legelső vétkeket. Guzman Gusztí.

Bizony akár előről, akár visszszáon olvassuk, e levél semmi esetre se igen nagy udvariasságra mutatott Gusztínak, s egész ösztönésséggel osztozhatunk mi is a nemes hölgy méltó bosszúságán...

De kémeleljük ki, vajjon mit írhat ő oly sebbel-lobbal...

Tisztelet Tóháti ur! Ohajtom, ma este Szentkeresztieknel, a második és negyedik minoetett kegyeddel tiszteolni. Várnoki Mari.

V. V. V.

A kitűzött idő már közel volt, melyben a társaság Szentkeresztieknel begyűlendő vala, sőt már a robogó fogatok sürűben is kezdenek mutatkozni a piaczson amaz emeletes ház előtt, hol az itélőmester lakott.

Guzman Gusztí már egész bálkészen állott, még fehér kesztyűjét is felbirkozta kezére, midőn Tóháti hozzá belépett.

— Te bálkészen vagy Gusztí, a báróhölgyeknél eltűnt, hogy ma náluk nem tettél látogatást, holott kedvük volt veled minoetett is táncolni.

— En őket lassu lengyelre kértem fel... minthogy minoetre már mind ígérkezve voltak...

— Egy esemény miatt ők zavarban vannak. Tildi báróhölgynek a második és Annának a negyedik minoetre kijelölt táncosa Imecs volt, rajta pedig néhány óra előtt nagy fatum történt.

— Igen, hallottam, hogy pisztolylyal kezét ellötte... mily ügyetlen...

— Ez azonban nem okozott volna zavart, minthogy én részen állhattam volna, de egy véletlen s reám nézve igen hizelgő körülmény engem nagy zavarba hoz.

— Nős?

— Mondottam neked, hogy én Várnoki Mari delhölgy irán-

nyában némi reményeket engedek magamnak.

— És nem hitted még el, hogy ez ónamítás, hogy elkábit udvariassága... de mi köze Marinak e tánczkérdéssel...

(Folytatása köv.)

Szakál Ferencz naplója. (1688—1718.)

Mily gazdag Erdély, melyet nemzeti fejedelmi korszakában a magyar nemzetségek és irodalom hő apólójával ismerünk; a magyar

nyelven írt történelmi emlékekben egy pillanatra beláthatjuk, ha a feledhetetlen érdemű Benkő József tudósítását „az Erdélyi történeti iróinak magyar nyelven találtatott kézírásairól“ valamint Vass József, Adalékait Erdély kiadatlan magyar történeti rőhoz, „még inkább pedig, ha ugyancsak Vass Józsefnek „Két napom Gerenden“ és „Ujjak két napom Gerenden“ című becses cikkeit átlapozzuk“. Ez utóbbi cikkekben a halhatatlan emlékü történetbuvár gr. Kemény József gyűjteményének Erdély történetére tartozó kézíratai vannak ismertetve, s melyek valódi kincs-tárat képezik Erdély történetirodalmának, mennyiben azt a fardhatatlan gyűjtő gróf, mintegy negyven évi munkás pályája alatt megszerezni és összedíszítani képes lehetett. Midőn e kincset a nemes gróf, nagybecsű könyvtárával együtt, nemzetének közvagyonává áldozta, a felállítandó erdélyi múzeum alapját a legméltóbban vetette meg, és nevét a halás maradék előtt örökre halhatatlantította.

Mind azon kincsalmaz mellett is azonban, melyet Erdélyi jeles történetbuvárai Benkőtől és Arankától fogva gr. Kemény József és gr. Mikó Imréig összegyűjtöttek, megismertettek s némi részben közzé is tettek, Erdély családinak levéltáirai és szekrényeiben hihetőleg még nem egy-két becses történelmi kézirat lapphaghat, melyeket eredetükben eddig elvesztetteknek tartottak, vagy gondos történetbuváraink még csak névről sem ismerhettek. Egy ily, eddig tudomra még csak névszerint sem említett, kolozsvári naplót van szerencsém ezenel az erdélyi történelem barátaival megismertetni.

E napló írója Szakál Ferencz, kolozsvári unitarius polgár. Mint naplójából kitűnik 1700-ban választott egyháznak, s még ez évben az új hivatala miatt fölmentette a tanács a fertálybeli kapitányságtól, melyet az előtt az óvári negyedben nem csekély terheltségével viselt. Hogy hiza Kolozsvárt a jobb módúak közé tartozott, ketszik onnan, hogy 1702-ben december végén a dán király muszkaor-zági követé Hainer Pal államtanácsos Bécsből egy osztrák tábornok tiszteletli kíséretében Kolozsvárra érkezvén s itt egy hetet mulatván, ez idő alatt a követnek Szakál Ferencz volt „rendelt gazdája“. 1716-ban, az unitáriusok kolozsvári piaci nagy templomának, és 1718-ban, piaci iskolájának elvételekor, melynek előadásával végződik naplója, magát

* Az említett cikkek olvashatók „Uj Magyar Múzeum“ 1855. I. évf. 1. és 1855. I. évf. 1. kötetében.

Ausztriai birodalom.

Ó cs. k. Felségeik jan. 3-án reg. 10 órakor, a legpompásabb idő kedvezésével, Venczéből különvonattal Paduába elutaztak. Szám-talan bárka és diszhajó kísérte a legmagasabb utazókat az ünnepiesen díszített nagy csatornán keresztül egészen a sz. lucziai indóházig, hol töméntelen sokaság a legelénkben üdvözölte a távozó uralkodó párt.

— Ó Felsége dec. hó 19-én a mechtaristák szép kolostorát a sz. Lázár nevű szép szigeten meglátogatta megsejmelni. Midőn Ó Felsége Hurmuz örmény érsek, a zárdai főnök és szerzetesek kíséretében a könyvtárába lépett, a Fejedelm jelenlétében Pyrker „Rudolf von Habsburg” hősi költeménye örmény fordításának ajánlati bevezetését nyomatatták és Ó Felségének legmélyebb alázattal átnyújtották, mely megelégedéssel fogadtatott. 24-kén megsejmelte Ó Felsége a Doge-palotát sok nevezetességeivel, hol azon könyvből, mely a fejedelmek nevét tartalmazza, nevéit beírta meglátogatta. Ugyanott még meg lön látogatva a tudományok, művészetek és irodalom intézete és a pénzverde, mely utóbbi a szerencsétlőt legmagasabb látogatás emlékére hajdani köztársasági velencei zechinót, más pénzt és egy emlék érmet készített azon nyomban, mely Ó Felségének hódolattal átnyújtva, legkegyelmesebben elfogadtatott. Az érem így feliratt: Franciscus Josephus I. Austriae Imperator et Elisabetha Amalia Coniux Augusta praesentia ornant officina monetaria Venetis MDCCCLVI.

— Monsignor Muti a főt. patriarcha azon szónoklatára, melyet a dec. 26-iki kihallgatáskor Ó Felségéhez a császárhoz intézni szerencsés volt, Ó Felsége így méltóztatott felelni: „Mindazt, mit a kath. anyaszentegyházért tettem, tettem egyik kötelem teljesítéséért; mindent, mit ő érte meg tehetendek, örömmel teendek; büszkeséggel, hogy az egyház védője lehetek. Én az urak megfelelő eljárására számolok, mely-lyel népeimben a ragaszkodás érzelmeit szemé-lyemhez ápolni fogják.”

— Venczéből az „Al. Z.”-nak írják: hogy ott karácsony este a Felséges Császár család által ősi szokás szerint meg lön ültve; ezidén Radeczky tábornagy, ki jó egészségnek örvend, kísérve Benedek tábornoktól, volt jelen a karácsonyi ünnepélyen, s vajmi megindító lehetett a látvány, a 90 éves agasztán éppen úgy, mint a kis Zsófia főhercegnő. Ó Felségeik által a legszívélyesebben ajándékoztattak meg. A tábornagy egy póny-fogatot kapott, melynek nagyon örvendett.

— Az „Al. Z.”-nak írják: Bécstől f. hó 14-ről írja: „Mint jól értesült körökben hallatszik, gróf Ra de czky t. bny, a salomárd velencei királyság kormányzója, saját, többször ismételt kérelmére nyugalmazás helyezettett Ó Felségének leg-hízelgőbb elismerése s hajlama nyilvánítása ki-sérteében. A tábornagy évenként 60,000 p. frtot huz nyugdíjra, s a Villa Reale-t ezután is meg-tartandó rendelkezése alatt. További hírek szerint Gyula y gróf fogja a lelépott tábornagyot, mint a II-dik hadserg parancsnoka állomását kö-vetni, Ferdinand Miksa cs. Főherceg pedig a lombard-velencei királyság főkörmányzó-jává nevezetnek.

— Az ausztriai ullevél-ügyre nézve leg-közelebb lényeges reformok várhatók. Rebesge-lik, hogy a személyek forgalma az egész bi-rodalmon belül tökéletesen szabad lesz.

Külföld.

Franciaország. A „Ind. belge” levelező-je következő részleteket közöl az értekezlet dec. 31-ki első üléséről:

A fólhatalmazott mindenik el volt látva a bessarabiai határkijelölő bizottmányban volt francia tábornoki tiszték által a vizslások hely-zéről készített fólábraszszal. A fólhatama-zási okmány kicserélése gyorsan ment végbe. Walewski ezután néhány szóval érintette az ősz-szejelővetel célját. A vita ezután a francia ere-deti javaslat fölött kezdődött, melynél fogva a jó-vendőre nézve végleg Moldovával egyesített Bolgrádért az orosz kormánykn 6000 lélek népességgel bíró terület ajánlatát fel Moldvában. Oroszország egyik képviselője (Kisseleff) kormánya nevében hozzájárult a javaslatához, mi-ről már rég nem kétségeskedtek, s ezután állít-ván, miként Oroszország pontosan teljesítvén a kö-tést legkisebb záradékában is, kötelességének hiszi másfél kérdéni Cowley lordtól: vajjon a kötés épp oly készséggel hajlatik-e végre An-golország részről, s vajjon a Feketetenger ki-ürítése, az utóbbi vizslások kiegyenlítése után azonnal megtörténnek-e? Mondják, hogy Cow-ley lord felelete nem volt ily határozott, nem azért, mintha a britt, követ teljesen nem méltá-nyolta volna Oroszország mérsékletét: nem az-ért, mintha nem adott volna bizonyítványt An-golországának a kötések végrehajtása iránti posi-tív szándékáról, hanem mert mintegy azt he-lyezte kitétele, hogy tán az évszázad nem engedi a Feketetengernek oly gyorsan leendő kiürítését, mint az kívánatos volna; Cowley lord egyé-ből hozzáveté, miként ezen haladék nincs ősz-szekőve semmi politikai eszmével; kijelenté, hogy e tárgyban határozottan nem kötelezheti magát, hanem kormányát újól meg kell kérdez-

nie. Az ausztriai követ azonban megragadta az alkalmat, hogy ismételhesse kormányának ré-gőbbi nyilatkozatát, mely szerint csapatjait az idegen területről minél hamarabb visszavonni szándékozik.

Az értekezlet ezen első ülésén egy újabb kérdés merült fel: vajjon az értekezlet maga ha-tározza-e meg a kiküldöttek által már benyújtott okmányok alapján egész részleteiben ama határ-vonalat, vagy pedig, ha ezek kielégítőnek nem találhatnának, bizottmányra bizza-e annak tény-leges megállapítását, s vajjon aztán e munká-latra tűzzön-e ki határidőt? — Ezen kérdés min-denestre fontossággal bírt, mert, ha a vonal ki-tűzése halasztást szenved, ez által mind a dunai fejedelemségek mind a Feketetenger tovább is megszállva tartásának jogossága fentartatnak, el-lenben a megszállás oka azon perczen megszű-nendne, mihielyt a határvonal kitűzve lesz és O-rooszország a Moldvának jutandó területrezt át-adta. Ha az értekezlet maga állapítja meg e vonalat, a megszállás indoka tüstént megszűn-e-dett; ha a bizottmányi tagoknak a vonal megszá-bására határidőt tűz ki, a megszállás oka azon perczen vesztí érvényét, mihielyt e határidő le-járt. A „Journal des Débats” úgy értesült, mi-képp az értekezlet a határvonal végleges kitű-zését a bizottmányra bizza s e munkálata bé-fejezésére nézve nem tűzött ki határidőt.

E szerint a conferentia maga adná a legjobb ürügyet a megszállás hosszabbítására. Egyébiránt Ausztriának van is ám oka kü-ritéssel nem oly erősen sielni, mert mihielyt csa-patait kivonná, e fontos határországok azonnal önző egyének zsákmányává lennének, kik az e-gyesítési tervet ravaszul magancéljaik elérésére tudnák felhasználni. Az így okozott mozgál-mak aztán ismét újabb megszállást tennének szükségessé, s ezt alig lehetne egyetemes nem-zetközi bonyodalom nélkül létesíteni. A mi An-gliát illeti, az most főképpen arra gondol, hogy saját érdekeit keleten biztosítsa. Anglia jelenlegi állását a többi európai hatalmakhoz nagyon jellemzi azon tény, hogy Párisba ugyan-azon órában, midőn éppen a kiürítés kérdése tárgyalatott, azon hír érkezett, hogy a fekete-tengeri angol hajóhad néhány hadihajóval lön megszorított.

— A francia senátus és törvényhozótest febr. 15-re összehívtattak.

— Párisban arról beszélnek, hogy a nyugoti nagyhatalmak a nápolyi kabinet-hez egy újabb jegyzéket akarnak intézni; nekik igen is érdekelnek áll, hogy Nápoly ne szegül-jön oly makacsan ellen minden követelésének.

Svajcz. Megható, ünnepélyes jelenet volt — írják Berlinből — midőn a svajci had-sereg ujonnan választott főparancsnoka dec. 30-án este a szövetség-gyűlés termébe lépett, két ezredestől kíserve. Az elnök s a szöv-et-ség-gyűlés tagjai mind fölkeltek ühelyeikről, tisztelettel üdvözelnéi azon férfit, ki néhány percz előtt még mint polgár állt közöttük és most a harczi teljes díszöltönyében esküt jöt lenni, mint kire az esküszövevény védelme-ségek legfelsőbb vezetést bízta. Miután Du-four az elnökkel szemben helyet foglalt, dr. Escher alkalmi beszédet tartott hozzá. Ezután felolvastott francia nyelven az eskümintát. A tábornok szilárd hangon mondta utána e szókat: „Esküszöm, hogy az előttem felolva-sott esküt megtartandom és hű is leszek hoz-zá a mindenható Isten segítségével.” A percz komolysága által megható tábornok többet nem volt képes mondani. Harsány éljen rival-gások közt tört vissza kíséretéhez. Két órá-val később katonai zenével lön megelve. Az ablakhoz lépven, következő beszédet inté-zett az őt zajasán üdvözölő néptömeghez: „Polgártársak! fogadjátok köszönetemet rokon-szenvetőkért. A szövetség-gyűlés a haza zász-lóját ag kezéimre bízta, hogy annak becsü-létét, függetlenségét és szabadságát megörí-zem; tudni fogom a frigy lobogóját fennen és erőteljesen tartani kezemben, a tisztés megbízásban eljárando, erőmértvén a pol-gárok lelkesültségéből s a közörméből, mely-lyel a reám bízott katonaság fegyverhez nyul. Polgártársaim! feladatom nehéz, mert már agg vagyok, azonban örülök, hogy életemet a szö-vevény szolgálatában fejezhetem be, — a fela-dat nehéz, küzdelmes, mert az évszázad zord, és ellenségünk hatalmas, azonban megoldan-dom e feladatot, bizakodva a Grütli istenétlen, ki még él és még mindig oltalmazza szeretett hazánkat! E beszédet többször szakított félbe tetszésnyilatkozatok, a végső után megcsen-dült a „Hi a haza” népdal, zene kíséretében.

Olaszország. Egy genuai levelező dec. 29-én írja: „Minden órában járjuk Marlot, toursi érsek megérkezését Rómából, holnap „Amsterdam” gőzösön Marsellebe induland, onnan Párisban menendő. III. Napoleon azon küldetessel bízta meg őt, hogy Rómában IX. Pius pápa a szentszékeg értekezze a ko-ronázásra vonatkozólag. III. Napoleon előtt pápa általi koronáztatásban két hatalmas fran-czia uralkodó részesült: Nagy Károly Róma-ban és I. Napoleon Párisban. Marlot érsek ő szentségére bízta elhatározni, vajjon a ko-ronázás Párisban vagy Rómában történjek-e, hogy így a dolgok új rendje Franciaország-ban ezen vallási ünnepély által fölszenteltes-sék. Ő szentsége, mint a cs. herceg keresz-telése alkalmával, mint a azzal mentegetőzt volna, hogy egészségi állapota meg nem en-gedi a hosszú és fáradalmas utat Párisba menni. Az is érintve volt, hogy egy más fiatal fejedelem, sarja egy híres háznak, ki

1856 az egyháznak visszaadta szabadságát, és ki alapítójaul tekinthető egy hatalmas császári államnak közép-Európában, elhatározta volna, nagy munkájához, több ko-ronának egyesítése és megkoroná-ztatása által az alapkövet letenni. Hahogy ő szentsége Napoleon császárt Páris-ban személyesen fogta megkoronázni, akkor kielégíthetné azon óhaját, hogy a másik fe-jedelem fölkenetést is véghez vigye. Marlot érsek eljárásának eredménye az lön, hogy ő szentsége a további elhatározást még fentart-já magának.

— Nápolyi hírek szerint az egész or-zság felett vihart jósó vesztésleg levegő le-beg; egy nagy katastropha kitörésétől fél mindenki. Dec. 8-ka óta a szigor még nagyobb. A kir. kegyelem minden forrása bedugult.

A „Kr. Z.” szerint Oroszország megszállja a közvetlenül Törökország szomszéd-ságában levő persa-örmény fensíknak egy határkerületét azon ürügy alatt, hogy ma-gat kurd rablók ellen biztosítsa. E tény nyí-ban fontos, mert Törökország és Persia éppen most ugyanazon vidéken a határra néz-ve komoly vitába estek egymással.

— Sz. Pétervárról dec. 23-ról ír-ják, miszerint kétségtelen, hogy az orosz kormány s Persia közt bizonyos eshetősé-gek tekintetéből szerződés van köte, s hogy bizonyos esetben egy orosz segédhadest tá-mogatná a persa sereget. Persa viszont hi-getőleg teljesítne Oroszország óhaját, át-en-gedvén annak az Araxesen egy oly pontot, mely a két állam közti határt képezi. Az ez iránti alkudozás még függőben van. Minden esetre Persia, mielőtt Oroszországhoz fo-lyamodjék, megkísérlel Angolországgal vi-szályait kiegyenlíteni. Azt hiszik, hogy kész le-end Herátot visszaszádni, ha Angolország ne-ki viszont megad némely a persa határ bi-ztonságára szükséges engedményeket.

A kínai tengeren levő angol hajóhad jelenleg igen számos, az 18 hadihajóra emel-kegett, mintegy 300 ágyúval. A kanton elleni bombázás még nem tett elég eldöntő ha-tást. Az angol lapok a végleges siker iránt nem kételkednek, s a „Times” már azt taná-csolja az angol kabinetnek, hogy Kanton-tartsa meg, s ott szintű, mint Hongkong-ban települjön meg.

Ujposta.

A francia lapok számos részleteket kö-zölnek a párisi érsek elleni gyilkosságról mely e pillanatban mindenütt iszonyt és undort gerjeszt. Egyik lap szerint az érsek éppen a sek-restyébe akart bemenni, midőn egy egyen rea-rohant, egy széles cataloniai kést szurt mel-lebe, s így kiált fel: „Le az isten-aszszonyok-kal!” A főpap tüstént a sekrestyébe vitet-t s az orvosi gyűlés daczára meghalt. A gyil-kos pap véres késsel kezében sátáni örö-mel nézte áldozatának halálát. Ezen pap roz-sz magaviselete miatt már több ízben ideiglenes egyháztalálom alá volt vetve. Büntényét re-ttető nyugalommal készít előre, egy hosszú cataloniai késsel látta el magát, melynek va-sa három ujnyit szélességű volt, tudván hogy az érseknek jan. 3-án az említett templombau kell isteni szolgálatot végezni, azon szilárd elhatározással ment oda, hogy őt megölje. Azt kérdék tőle, hogy vajon több szurást tett-e az érseken? „Nem” — válaszolá. — csak egyet, mivel őt szíven találtam, s tudtam hogy a szurás halálos. — „Miért kiáltá ön?” — kérdék tőle. — „A szuráskor: le az isten-aszszonyokkal!” — „Mivel én nem hiszek a szeplőt-len fogantatásban, mely iránt a szöszékben nyilatkoztam: — ujjal tiltakozni akartam e-zen tisztelet ellen.” Azt kérdék tőle, hogy mi-ért követet el ily nagy büntényt. „Mivel in-terdictum alá vettem”, — mondá — s mi-vel arról értesültem, hogy ez interdictum ez-uttal nem fog megszüntettetni! Minden körü-lmény oda mutat, hogy ezen ember örvöngő.

A cs. ügyész s a rendőr főnök által bünté-nyének iszonyúsága eléje terjesztvén azt fel-fogni látszott s könyvekre fakadt. A gyilkos 32 éves. Az említett templom bezárattott, s csak az elkövetett büntény által szükségelt tisztítások után fog újra megnyitni. Az „U-nivers” szerint is az érsek tüstént meghalt a mellében kapott két törzsúrás következté-ben. A mellett volt apát még absolutot ad-hatott neki. Az orgyilkos Verger nevű pa-p, 5-6 ízben is interdictum alá volt vetve, u-toljára azért, mivel nyilvánosan a szeplőtlen fogantatás hitogozata ellen papolt, s arról rá-galmazva szólt. Ez utóbbi interdictum újra föléleszté keblében a büntény tervét, melyről már előbb lemondott. Legnagyobb nyugalom-mal válaszol a hozzá intézett kérdésekre. Azt állítja, hogy ok nélkül vettett interdictum alá, s hogy azért akart az érseken bosszút állani, mivel attól nem nyerheté meg az interdictum megszüntetését. A szurásközben így szólt: „Egy papot nem lehet éhen meghalni hag-yani.” — A „Gazette de Tribunaux” szerint büntényének indokai iránt megkérdetvén, az válaszolá, miképp semmi oka se volt az érseket személyesen gyűlölni, s hogy csu-pán a szeplőtlen fogantatás hitogozata ellen a-kart tiltakozni. Nem tagadta, hogy előre föl-tett gyilkolási szándékkal ment a templomba. Az érsek hulláját a sekrestyéből az ér-seki palotába vitték. 4-én felboncolták, hogy bebalzamosozzák. Ott a hullát közszemlé-re kiteszik, s a közönséget a halotti kápolnába beocsátják.

A boldogult szelid jellemű s magas ér-telmiségű férfi volt. Cavaignac tábornok-kal baráti viszonyban állván, mons. d'Afrr e-érseknek a borzasztó júniusi vérengzéskor történt szerencsétlen halála után ennek utó-dául lön terjesztve a római szent szék elé. Sibour megnyeré a pápai megerősítést s 1848. oct. 30-án be lön helyezve. Az ugyne-vezett gallian egyház képviselői közé tarto-zott, roszzallója az ultramontan törökevények.

Az utolsó felhők is oszlani kezdenek, mint III. Napoleon császár egész olympusi nyu-godtsággal mondá új év napján az udvarló di-plomatáknak. Könyvű az időt megővendőlni annak, ki főlegimaga rendezi az időjárást. A keleti felhők valóban egész váratlanul oszló-felben vannak. A párisi conferentia a befejezte munkáját, s ragyogóbb eredménnyel, mint az ő jóakarataiban tamaskodó világ képzelte.

A „Moniteur” jan. 7-én jelenti: Tegnap, f. hó 6-án a meghatalmazottak aláírták a jegy-zőkönyvet. Az értekezlet, miután a békeszer-ződés kivételére vonatkozó nehézségeket el-hárította, a congressus határozatainak szelle-mében s a minden oldalú érdekek kibékítése végett egyhangulag elhatározá, hogy a határ-vonalnak a Trajan völgytől egész a Yalpu folyóig kell húzatnia, Bolgrádnak és Te-baknak Moldovával maradni. Orosz-ország a jobb parton megtarthatja Comrat 350 négyzsög versnyit területtel. A ki-győzösi getek a dunai torkolatokhoz tarto-zóknak tekintetnek. Az átengedett többi egész terület Moldvába kebeleztetik, kivéve a dunai Deltát, mely Törökország-hoz tartozik. — Az értekezlet továbbá elhatározta, hogy e határkitűzésnek legkésőbb márt. 30-ig be kell végezve lennie, addig a dunai feje-delemségek s a feketetenger ki fognak ürít-tetni. A dunafejedelemség bizottmány ezután feladata teljesítéséhez fog, melynek befejezte után az értekezlethez jelentést kellend tennie.

Az Alpesei felhője is csak el fog osz-lani, mert a párisi nagy időmenter okvetlen jó időt akar a felvilágra deríteni. A „Pays” jan. 8-án úgy hiszi, miképp a neuchateli ügy igen közel van ahhoz, hogy békésen el-intéztessék. A „Morning Post” is erősíti, hogy e bonyodalom már mintegy megoldott-nak tekintendő, és pedig a francziák császár-jának közbenjárása folytán. A „Kr. Z.” is azt írja, hogy a Párisba küldött svajci köve-tel alkudozásai oly fordulatot vettek, mely a neuchateli vitálynak békés megol-dására enged következtetést. Minden atól függ tehát, hogy a Bernbe visszatérendő kö-velek békemunkáját helyeselni fogja-e a szö-vevény-gyűlés, mely f. hó 12-én ülést tart. Ekkor várható az eldöntés, mi minden hihe-tősséggel kedvező leend az általános an-hajtott bekéré nézve. Egy berlini levelező így kiált fel: Tudjuk, hogy Poroszország Neuchat-eről lemondani szándékozik; tudjuk azt is, hogy Svajcz a foglyokat ítélet előtt szabadon bocsátani akarja; tehát mi az még, mi aka-dályul szolgál? Csupa forma. S a diplomacia ne bírná az alkalmas format feltalálni? Ily tényállás mellett valóban csodálkozni lehet az-on, hogy a kiegyezés eddig is meg nem történt.

— Bernből jan. 3-án írják: A szöve-tségtanács kiáltványt bocsátott ki, melyben az eddigi alkudozások történeti előadása után a há-boru és béke fölötti kérdés el nem döntöttnek nyilvánítottak ugyan; de kimondatik a készség be-szűlése békéhez kezét nyújtani, hivatkozva a nép lelkesedésére s áldozatkészségre. A hon vé-dői fegyveremre s emberiségre intetnek. A csatá-ban elesettek családjaíról a haza fog gondoskodni.

LEGUJABB. Bern, jan. 8. A svajci köve-tek kiegyezése a francia kabinettel sikerült. Svajcz szabadon bocsátja a foglyokat, az ősz-szes vádoltak elhagyják Svajczot a végleges rendezés bevégeztéig. A részletes föltételeknek mitsem szabad Neuchatel teljes függetlensége ellen tar-talmazniok. Poroszország minden katonai de-monstrációt megszüntet, hogy a szövetség-gyűlés még látszatra se tessék demonstrációt nyomá-sa alatt tanácskozni. A foglyok szabadonbocsát-tatása után Poroszország részéről semmi ellen-séges vállalatnak se szabad Svajcz ellen törté-nie. Anglia ebbe beleegyezik. A szövetségtanács a javaslatokat elfogadhatóknak tartja. Bern szö-vevényi városban nagyöröm létezik.

A „Pr. Corr.” jan. 9-én az angol fran-czia közbenjárás híréből kapottnak mondja.

— Nagy sensatio okozott a „Siécle” jan. 1-ji száma, mely valóságos, t. i. föltétlen bocsánatot kíván az eddigi látszatos amnestia helyett. Azt mondják, hogy Billaut belügy-i miniszter a „Siécle” által pártolt rendszabálylyal egyetért, de azt társainak nagy része ellenzi.

— A „Débats” jelenti: Kmetty tbnok a török kormány szabadságlevelével ellátva, Páris-ba érkezett.

Konstantinápolyból jan. 2-án ír-ják: A persa sah orosz fodorlatok miatt az orosz császárhoz fordult volna. A cserkesz ek-habórua készülnek s állítólag egy az oroszokkal vívott csatában győztesek voltak. Az angol hajó-had utasítást kapott, hogy a Feketetengerből leen-dő közeli elvonulásra előkészületeket tegyen.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.